

Zofia Kinowska-Mazaraki

Fenomen Australijskiego Instytutu Spraw Polskich

Przykład aktywności obywatelskiej
polskiej inteligencji w Australii po 1989 roku

Instytut Studiów Politycznych
Polskiej Akademii Nauk

Warszawa 2021

Spis treści

Wprowadzenie

O fenomenie Australijskiego Instytutu Spraw Polskich	9
AIPA jako organizacja inteligencka	11
Transnarodowość AIPA	16
O źródłach	20
O czym będzie mowa	23

Rozdział 1

Polonia i inteligencja polska w Australii – zarys historyczny	25
1.1. Początki obecności Polaków w Australii i aktywność polskiej inteligencji	25
1.2. Pierwsza powojenna fala emigracji, tzw. stara Polonia (lata 1947–1954)	32
1.2.1. Australia w latach powojennych – realia polityki asymilacyjnej	34
1.2.2. Charakterystyka powojennej fali emigracji z Polski	37
1.2.3. Organizacje polonijne fali powojennej i jej oblicze ideowe	41
1.3. Solidarnościowa fala emigracji, tzw. nowa Polonia (lata 80. XX wieku)	46
1.3.1. Australia w latach 80. – realia polityki wielokulturowości integracyjnej	47
1.3.2. Charakterystyka fali solidarnościowej	52
1.3.3. Zderzenie światów – kontrast dwóch fal emigracji	55

Rozdział 2

O zaczątkach środowiska, które zbudowało Australijski Instytut Spraw Polskich	57
2.1. Polonijny pejzaż organizacyjny w latach 80. XX wieku	58
2.1.1. Stowarzyszenie Młodych Polaków w Melbourne (Polish Youth Association)	60
2.2. Organizacje prosolidarnościowe	69
2.2.1. Fundacja Popierania Niezależnej Kultury Polskiej – Polcul (Polcul Foundation)	70
2.2.2. „Solidarność” – Związek Wolnych Polaków oraz Australian National Committee for Relief to Poland: Help Poland Live	75
2.2.3. Biuro Informacyjne NSZZ „Solidarność” i Australijski Fundusz Solidarności z Polską	78
2.3. Wokół niezależnego polskiego programu w radiu 3EA (SBS)	83

2.4. Kręgi uniwersyteckie i Jerzy Zubrzycki	89
2.5. Rola Andrzeja Ehrenkreutzta	94
2.5.1. Północno-Amerykańskie Studium Spraw Polskich	96

Rozdział 3

Narodziny Australijskiego Instytutu Spraw Polskich	101
3.1. Na zakręcie historii – wybory czerwcowe 1989 roku	101
3.2. Krajobraz po wyborach – polonijny kryzys tożsamości	106
3.3. Idea transformacji z Emigracji Niepodległościowej w Demokratyczną Polonię	109
3.4. Powstanie AIPA	113

Rozdział 4

Australijski Instytut Spraw Polskich – aktywny podmiot dyplomacji publicznej .....

4.1. Strategie i obszary działania AIPA	124
4.2. Tematyka społeczno-polityczno-gospodarcza	133
4.3. Tematyka kulturalno-filozoficzno-religijna	141
4.4. W kręgu członków AIPA	145
4.5. Relacje AIPA z państwowymi aktorami dyplomacji	146

Rozdział 5

Zaangażowanie Australijskiego Instytutu Spraw Polskich w budowanie dialogu polsko-żydowskiego w duchu dyplomacji publicznej .....

5.1. Okres pierwszy: nawiązywanie dialogu	159
5.2. Okres drugi: twarzą w twarz z demonami przeszłości	175
5.3. Okres trzeci: pułapki polityki historycznej. Między dyplomacją publiczną a propagandą	183
5.4. Podsumowanie	189

Rozdział 6

Portret działacza Australijskiego Instytutu Spraw Polskich na tle współczesnej Polonii australijskiej .....

6.1. Zarys obrazu współczesnej Polonii australijskiej	194
6.2. Charakterystyka demograficzna środowiska działaczy AIPA na tle współczesnej Polonii australijskiej	197
Wykształcenie	199
Płeć	199
Wiek i praca zawodowa	200
6.3. Transnarodowy wymiar AIPA. Pytania o poczucie tożsamości narodowej i zakorzenienie	201
Pochodzenie i okoliczności przyjazdu do Australii	204
Korzenie etniczne	205
Obywatelstwo Australii i Polski	205
Tożsamość narodowa	206
Znajomość języków angielskiego i polskiego	207
Pytania o relacje z Polską	208

6.4. Inteligencki charakter AIPA. Pytania o motywacje i cele zaangażowania społecznego	210
AIPA jako organizacja grupy etosowej – motywacje i dobór członków	211
Zakończenie	
Konkluzje i pytania o przyszłość Australijskiego Instytutu Spraw Polskich	223
Bibliografia	233
Wykaz skrótów	249
Summary	251
Indeks osób	255
Aneks	
Prezesi AIPA – biogramy	265
Zarządy AIPA (1991–2021)	269
Biogramy gości Australijskiego Instytutu Spraw Polskich	271
Listy premierów Australii do AIPA	283
Materiały z archiwów AIPA	288
Ankieta przeprowadzona wśród członków AIPA	303
Fotografie	311